

Ustawa

z dnia ... 2020 r.

o Komisji prawdy i zadośćuczynienia w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim osób duchownych¹

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) tryb postępowania w przedmiocie ustalania nieprawidłowości i uchybień w działalności organów kościołów i związków wyznaniowych w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim osób duchownych oraz naruszeniem wolności seksualnej i obyczajowości przez osoby duchowne; a także sposoby udzielania pomocy ofiarom tych przestępstw i zadośćuczynienia ich krzywdzie;
- 2) zadania i organizację Komisji prawdy i zadośćuczynienia w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim osób duchownych;
- 3) zasady i tryb prowadzenia postępowania o ustalenie zadośćuczynienia dla ofiar zachowań o charakterze pedofilskim osób duchownych.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) kościele lub innym związku wyznaniowym – rozumie się przez to kościoły lub inne związki wyznaniowe w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2017 r., poz. 1153);
- 2) nauczycielu religii – rozumie się przez to nauczyciela w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2019 r., poz. 2215) realizującego naukę religii w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych;

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

- 3) organach osób prawnych kościołów i innych związków wyznaniowych – rozumie się przez to wewnętrzne jednostki organizacyjne kościoła lub związku wyznaniowego uprawnione do nadzoru i kontroli nad osobami duchownymi na podstawie wewnętrznych przepisów kościoła lub związku wyznaniowego lub na podstawie przepisów ustaw regulujących stosunki między państwem a kościołem lub związkiem wyznaniowym;
- 4) osobie duchownej – rozumie się przez to osobę wskazaną w ratyfikowanej umowie międzynarodowej lub ustawie regulującej stosunki między państwem a kościołem lub związkiem wyznaniowym lub w wewnętrznych przepisach kościoła lub innego związku wyznaniowego, jako pełniącą obowiązki w zakresie sprawowania kultu danego kościoła lub związku wyznaniowego, a także nauczyciela religii;
- 5) sprawach związanych z naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności – rozumie się przez to przestępstwa wymienione w art. 197 § 1 i 2, art. 197 § 3 pkt 1 i 3, art. 198, art. 199 § 1 oraz art. 200b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950, 2128, z 2020 r. poz. 568),
- 6) zachowaniach o charakterze pedofilskim – rozumie się przez to przestępstwa wymienione w art. 197 § 3 pkt 2, art. 199 § 2 lub 3, art. 200, art. 200a, art. 200b, art. 202 § 3-4c oraz art. 204 § 3 – ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

Rozdział 2

Komisja prawdy i zadośćuczynienia w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim osób duchownych

Art. 3. Tworzy się Komisję prawdy i zadośćuczynienia w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim osób duchownych, zwaną dalej „Komisją”.

Art. 4. 1. Celem Komisji jest wyjaśnianie nieprawidłowości i uchybień w działalności organów osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne.

2. Do zadań Komisji należy:

- 1) prowadzenie postępowań wyjaśniających w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne;
- 2) badanie sposobu reagowania osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych w zakresie wyjaśniania przypadków zachowań o charakterze pedofilskim lub naruszeń wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne, w tym ustalenie przypadków niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w tym zakresie;
- 3) zawiadamianie właściwych organów o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne oraz o przypadkach niezawiadomienia właściwego organu o takim przestępstwie;
- 4) sporządzanie raportów zawierających:
 - a) informacje o ilości zgłaszanych spraw związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne,
 - b) informacje o nieprawidłowościach i uchybieniach w działalności organów osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne,
 - c) wnioski i rekomendacje dla organów państwa, organizacji i podmiotów w zakresie zapobiegania i zwalczania nadużyć seksualnych;
- 5) występowanie do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie dotyczącym ochrony praw osób pokrzywdzonych w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności;
- 6) współpraca z organami władzy publicznej oraz z organizacjami pozarządowymi do których celów statutowych należy ochrona praw osób pokrzywdzonych w sprawach związanych z naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności;
- 7) podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie ochrony praw osób pokrzywdzonych w sprawach związanych z naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne.

3. W sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne Komisja za zgodą osoby poszkodowanej lub jej opiekuna prawnego uczestniczy w prowadzonych postępowaniach karnych na prawach oskarżyciela posiłkowego.

4. W przypadku, gdy w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa związanego z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne postępowanie przygotowawcze prowadzone jest z urzędu lub na podstawie zawiadomienia podmiotu innego niż Komisja, prokurator zawiadamia o tym Komisję.

5. W sprawach cywilnych dotyczących roszczeń osoby pokrzywdzonej przestępstwem związanym z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne, do Komisji stosuje się odpowiednio art. 62 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145).

Rozdział 3

Oddział 1

Ustrój Komisji

Art. 5. 1. Komisja w swojej działalności jest organem niezależnym od innych organów władzy państwowej.

2. W skład Komisji wchodzi:

- 1) siedmiu członków Komisji, powołanych spośród osób wykonujących zawody prawnicze;
- 2) jeden członek powołany spośród kandydatów legitymujących się uprawnieniami zawodowymi w zakresie:
 - a) lekarza z ukończoną specjalizacją z zakresu psychiatrii,
 - b) psychologa z ukończoną specjalizacją z zakresu seksuologii klinicznej, lub
 - c) lekarza psychiatry z ukończoną specjalizacją z zakresu seksuologii klinicznej;
- 3) trzech członków powołanych spośród kandydatów, którzy przedstawili w toku oceny kandydatur pisemne rekomendacje od co najmniej trzech organizacji pozarządowych w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, 1570

i 2020 oraz z 2020 r. poz. 284), które w ramach realizacji celów statutowych przez okres co najmniej 5 lat prowadziły działalność w zakresie określonym w art. 6 ust. 3;

- 4) członek powoływany na wniosek Prezydenta RP;
- 5) członek powoływany na wniosek Rady Ministrów.

3. Członków Komisji, o których mowa w ust. 2 pkt 1-3, powołuje Sejm większością 3/5 głosów.

4. Kandydatów na członków Komisji, o których mowa w ust. 2 pkt 1, mogą zgłaszać do Marszałka Sejmu:

- 1) Naczelna Rada Adwokacka,
- 2) Krajowa Rada Radców Prawnych,
- 3) Krajowa Rada Sądownictwa,
- 4) Krajowa Rada Prokuratorów.

5. Kandydatów na członka Komisji, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, może zgłaszać do Marszałka Sejmu Naczelna Izba Lekarska.

Art. 6. 1. Członkiem Komisji może zostać osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw publicznych;
- 2) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 3) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) cieszy się nieposzlakowaną opinią,
- 5) nie jest członkiem partii politycznej,
- 6) nie jest osobą duchowną w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy.

2. Kandydatem na członka Komisji, o którym mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1, może zostać osoba, która posiada tytuł radcy prawnego, adwokata, sędziego lub prokuratora.

3. Kandydaci na członków Komisji, określani w art. 5 ust. 2 pkt 3-5 powinni cechować się wiedzą i doświadczeniem, w co najmniej jednym z wymienionych zakresów:

- 1) przeciwdziałania i ochrony ofiar przemocy seksualnej,
- 2) praw człowieka, w tym praw dziecka,
- 3) profilaktyki związanej z patologiami społecznymi, w tym zwłaszcza wykorzystywaniem seksualnym,

- 4) zapobiegania społecznemu wykluczeniu osób zagrożonych patologią społeczną oraz
- 5) tworzenia warunków prowadzących do reintegracji i rehabilitacji społecznej ofiar przestępstw przeciwko wolności seksualnej.

4. W skład Komisji powołany może być wyłącznie sędzia lub prokurator w stanie spoczynku.

5. Szczegółowe zasady wyboru członków Komisji, w tym terminy zgłaszania kandydatów, oraz wyboru Przewodniczącego określa uchwała Sejmu.

Art. 7. 1. Członków Komisji powołuje się na pięcioletnią kadencję. W przypadku odwołania członka Komisji powołuje się nową osobę na okres, jaki pozostaje do upływu trwającej kadencji.

2. Mandat członka Komisji wygasa w przypadku:

- 1) śmierci,
- 2) rezygnacji lub
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

3. W przypadku wygaśnięcia mandatu Przewodniczącego lub członka Komisji, Sejm na wniosek Komisji dokonuje wyboru nowego Przewodniczącego lub członka Komisji w takim samym trybie, w jakim zostali powołani.

4. Członka Komisji odwołuje organ, który go powołał, w przypadku:

- 1) niespełniania przesłanek, o których mowa w art. 6 ust. 1;
- 2) gdy z powodu choroby stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków członka Komisji;
- 3) niewypełniania obowiązków nałożonych przez ustawę lub działania na szkodę osób poszkodowanych przez naruszenie wolności seksualnej lub zachowania o charakterze pedofilskim.

Oddział 2

Organizacja prac Komisji

Art. 8. 1. Przewodniczący kieruje pracami Komisji, reprezentuje ją na zewnątrz oraz wykonuje inne czynności przewidziane w ustawie oraz w regulaminie działania Komisji.

2. Komisja może, na wniosek Przewodniczącego, powołać ze swojego grona nie więcej niż dwóch zastępców Przewodniczącego.

3. Przewodniczący może upoważnić członka Komisji do wykonywania niektórych czynności Przewodniczącego.

Art. 9. 1. Komisja określa regulamin swojego działania.

2. Regulamin Komisji określa szczegółowy tryb pracy Komisji.

Art. 10. Przewodniczący zwołuje i prowadzi posiedzenia Komisji zgodnie z harmonogramem określonym na podstawie regulaminu.

Art. 11. Komisja podejmuje czynności, w tym prowadzi postępowanie wyjaśniające:

- 1) na wniosek obywateli lub ich organizacji;
- 2) na wniosek organów samorządów;
- 3) na wniosek Rzecznika Praw Dziecka;
- 4) na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 5) z własnej inicjatywy.

Art. 12. Wniosek kierowany do Komisji jest wolny od opłat, nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz powinien zawierać co najmniej oznaczenie wnioskodawcy oraz podmiotu, którego sprawa dotyczy, a także określać przedmiot sprawy, znajdujący się w zakresie właściwości Komisji.

Art. 13. Komisja po zapoznaniu się z każdym skierowanym do niej wnioskiem może:

- 1) podjąć sprawę albo
- 2) nie podjąć sprawy i wskazać wnioskodawcy przysługujące mu środki działania – zawiadamiając o tym wnioskodawcę.

Art. 14. 1. Komisja podejmuje uchwały oraz wydaje postanowienia i decyzje zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej 7 członków Komisji, w tym Przewodniczącego.

2. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego.

3. Uchwały i postanowienia podpisują członkowie Komisji biorący udział w głosowaniu.

Art. 15. 1. Komisja corocznie opracowuje sprawozdanie ze swojej działalności oraz realizacji zadań.

2. Sprawozdanie zawiera w szczególności:

- 1) liczbę i opis zgłoszonych spraw związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne;
- 2) opis procedury stosowanej przez organy osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych w celu przeciwdziałania i ujawniania przestępstw związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne, ze wskazaniem uchybień w zakresie niezawiadomienia właściwego organu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- 3) rekomendacje dla organów państwa, co do podejmowania działań umożliwiających pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców przestępstw objętych właściwością Komisji;
- 4) podsumowanie prac Komisji w danym roku, w zakresie stanu toczących się postępowań wyjaśniających, udziału przedstawicieli Komisji w postępowaniach cywilnych i karnych oraz w zakresie stopnia współpracy organów osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych z Komisją w realizacji jej ustawowego celu;
- 5) rekomendację przyszłych działań i nowelizacji przepisów lub praktyki stosowania prawa przez organy władzy publicznej.

Art. 16. Sprawozdanie Komisji podawane jest do wiadomości publicznej w formie publikacji na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Sejmu przez Marszałka Sejmu w terminie 7 dni od dnia doręczenia sprawozdania do Kancelarii Sejmu.

Art. 17. 1. Członkom Komisji przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2018 r. poz. 2177, z 2019 r. poz. 1564).

2. Finansowanie Komisji następuje z budżetu państwa z części 37 - Sprawiedliwość.

3. Członków Komisji w zakresie ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego traktuje się jak pracowników.

4. Płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za członków Komisji jest urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości.

5. Obsługę merytoryczną, administracyjną i biurową Komisji zapewnia urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości. Przewodniczący Komisji może upoważniać pracownika urzędu do załatwiania określonych czynności administracyjnych w jego imieniu, w szczególności do wydawania zaświadczeń oraz do poświadczania odpisów dokumentów za zgodność z oryginałem na potrzeby prowadzonych postępowań.

Art. 18. 1. Komisja może przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań.

2. Komisja może przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

3. Komisja dopuszcza do przetwarzania danych osobowych osoby posiadające pisemne upoważnienie. Warunkiem udzielenia upoważnienia jest pisemne zobowiązanie się osoby upoważnianej do zachowania przetwarzanych danych osobowych w poufności.

Rozdział 4

Postępowanie wyjaśniające

Art. 19. 1. W celu ustalenia, czy w danej sprawie wystąpiły nieprawidłowości i uchybienia w działalności organów osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim lub naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności przez osoby duchowne oraz, czy w związku z tym

istnieją podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa Przewodniczący Komisji może zarządzić przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, zwanego dalej „postępowaniem”. Do postępowania nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256, 285 i 695), chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

2. Prowadząc postępowanie, Komisja ma prawo:

- 1) wezwać do złożenia wyjaśnień osobę składającą wniosek, osobę pokrzywdzoną lub inną osobę;
- 2) żądać złożenia wyjaśnień oraz zapewnienia dostępu do dokumentów przez organy osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych;
- 3) żądać przedłożenia informacji o stanie sprawy prowadzonej przez sądy, a także przez prokuraturę oraz żądać do wglądu akt sądowych i prokuratorskich po zakończeniu postępowania i zapadnięciu rozstrzygnięcia;
- 4) korzystać z pomocy specjalisty lub biegłego w trakcie wykonywania czynności oraz zlecić sporządzanie ekspertyz i opinii.

3. Złożenie wyjaśnień, sporządzenie lub przekazanie kopii dokumentów lub innych nośników informacji, o których mowa w ust. 2 pkt 2-3, wymaga spisania protokołu.

4. Do złożenia oświadczenia lub pisemnych albo ustnych wyjaśnień oraz do wydania dokumentu lub innego nośnika informacji można wezwać każdego, kto dysponuje określoną wiedzą, dokumentem lub nośnikiem. Oświadczenie, o którym mowa w zdaniu pierwszym, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Art. 20. 1. Postępowanie jest prowadzone w siedzibie Komisji.

2. Poszczególne czynności postępowania mogą być podejmowane również w siedzibie organów osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych, w związku z działalnością którego wszczęte zostało postępowanie.

3. Przy podejmowaniu czynności, o których mowa w ust. 2, upoważniony członek Komisji może korzystać z pomocy funkcjonariuszy Policji.

Art. 21. Upoważniony członek Komisji prowadzi czynności na podstawie pisemnego upoważnienia Przewodniczącego Komisji. Upoważnienie określa:

- 1) podstawę prawną do prowadzenia postępowania;

- 2) oznaczenie organu prowadzącego postępowanie;
- 3) datę i miejsce wystawienia upoważnienia;
- 4) imię, nazwisko upoważnionego członka Komisji;
- 5) oznaczenie podmiotu, o którym mowa w art. 20 ust. 2;
- 6) miejsce przeprowadzenia czynności;
- 7) przedmiot oraz zakres postępowania;
- 8) datę rozpoczęcia postępowania.

Art. 22. 1. Podmiot, o którym mowa w art. 20 ust. 2, zapewnia warunki do sprawnego przeprowadzenia postępowania, w szczególności niezwłocznie przedstawia żądane dokumenty lub inne nośniki informacji oraz udziela wyjaśnień, w terminie wyznaczonym przez upoważnionego członka Komisji.

2. Na żądanie upoważnionego członka Komisji osoby wchodzące w skład organów osób prawnych kościołów i związków wyznaniowych lub osoby pozostające z tym podmiotem w stosunku pracy, zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze są obowiązane do niezwłocznego sporządzenia i przekazania kopii dokumentów lub innych nośników informacji, zestawień określonych danych i informacji na podstawie tych dokumentów i nośników oraz udzielenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień, w terminie określonym w żądaniu.

3. Upoważniony członek Komisji, prowadzący czynności postępowania w miejscu, o którym mowa w art. 20 ust. 2, może samodzielnie sporządzać kopie dokumentów i innych nośników informacji podlegających badaniu w trakcie postępowania.

4. Z przekazania upoważnionemu członkowi Komisji kopii dokumentów lub innych nośników informacji oraz ze sporządzenia przez upoważnionego członka Komisji kopii tych dokumentów lub nośników sporządza się protokół.

Art. 23. 1. Osobę, w której dyspozycji pozostaje dokument lub inny nośnik informacji, wzywa się do jego dobrowolnego wydania, a w razie niewydania upoważniony członek Komisji może zwrócić się do organu Policji o pomoc. Przepisy art. 46 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1438, 1495, 1553, 1579, 1901 i 2070) stosuje się odpowiednio.

2. Przekazane dokumenty lub inne nośniki informacji, po sporządzeniu ich spisu i opisu oraz protokołu ich przekazania, upoważniony członek Komisji zabezpiecza przed zniszczeniem lub zniekształceniem.

3. Protokół przekazania dokumentów lub innych nośników informacji powinien zawierać oznaczenie sprawy, w której dokonano przekazania, oznaczenie czasu rozpoczęcia i zakończenia czynności oraz listę przekazanych dokumentów lub nośników z ich opisem. Protokół podpisują upoważniony członek Komisji oraz osoba upoważniona do reprezentowania podmiotu, o którym mowa w art. 20 ust. 2. W przypadku odmowy lub niemożności podpisania protokołu, sporządza się odpowiednią wzmiankę.

4. Dokumenty lub inne nośniki informacji zbędne dla dalszego postępowania niezwłocznie zwraca się uprawnionemu, chyba że zostaną przekazane odpowiednim organom.

Art. 24. 1. W przypadku stwierdzenia podstaw Komisja składa do właściwej prokuratury zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

2. Do zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dołącza się akta postępowania.

3. Po zamknięciu postępowania akta postępowania, które nie zostały przekazane wraz z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, przechowuje się przez okres 10 lat, chyba że przepisy odrębne przewidują inny okres przechowywania określonych informacji.

4. Zamknięcie postępowania nie stanowi przeszkody do ponownego jego przeprowadzenia o ten sam czyn w przypadku ujawnienia nowych okoliczności, nieznanych Komisji przed zarządzeniem zamknięcia postępowania.

Art. 25. 1. Osoba wezwana przez Komisję w charakterze świadka lub biegłego ma obowiązek stawić się na wezwanie i złożyć zeznania.

2. Przed rozpoczęciem wysłuchania świadka należy pouczyć o odpowiedzialności karnej na podstawie art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

3. Osoba przesłuchiwana ma prawo swobodnego wypowiedzenia się w objętej wysłuchaniem sprawie.

4. Komisja może w toku wysłuchiwania zadawać pytania osobie wysłuchiwanej.

5. W postępowaniu przed Komisją osoba wysłuchiwana ma prawo do:

- 1) uchylenia się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli jej udzielenie mogłoby narazić tę osobę lub osobę dla niej najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 2) odmowy odpowiedzi na pytania, gdy jest ona osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa pozostającego w ścisłym związku z czynem stanowiącym przedmiot postępowania albo gdy za to przestępstwo została skazana;

6. O uprawnieniach wymienionych w ust. 1 i 2 osobę wysłuchiwaną informuje się przed rozpoczęciem wysłuchania.

7. Komisja zaprasza na posiedzenie w celu wysłuchania osobę poszkodowaną, wskazując termin i miejsce posiedzenia, w terminie nie później niż 7 dni przed dniem planowanego wysłuchania.

8. Osoba wysłuchiwana może być wysłuchiwana w obecności ustanowionego przez nią pełnomocnika.

9. Wysłuchania odbywają się na posiedzeniu zamkniętym.

10. Z wysłuchania sporządza się protokół.

11. Protokół podpisuje przewodniczący Komisji i osoba wysłuchiwana.

12. Jeżeli osoba wysłuchiwana odmawia podpisania protokołu lub nie może go podpisać, przewodniczący Komisji zaznacza w protokole przyczynę braku podpisu.

13. Świadek lub biegły, który mimo prawidłowego wezwania nie stawił się bez uzasadnionej przyczyny, bez zezwolenia kierującego rozprawą opuścił rozprawę Komisji przed jej zakończeniem lub bezzasadnie odmówił złożenia zeznania albo wydania opinii, może być ukarany grzywną do 1000 zł, a w razie ponownego niezastosowania się do wezwania – grzywną do 3000 zł.

Art. 26. Komisja może na wniosek ukaranego, o którym mowa w art. 25 ust. 13, złożony w ciągu 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o ukaraniu, uznać za usprawiedliwioną nieobecność lub odmowę zeznania albo wydania opinii i zwolnić od kary grzywny.

Art. 27. Do egzekucji należności, o których mowa w art. 25 ust. 13, stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Rozdział 6

Postępowanie o ustalenie zadośćuczynienia

Art. 28. W każdej sprawie rozpoznawanej przed Komisją, Komisja, na zgodny wniosek pokrzywdzonego i organu osoby prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, może wszcząć postępowanie o ustalenie zadośćuczynienia za doznane przez pokrzywdzonego krzywdy.

Art. 29. 1. Wszczynając postępowanie o ustalenie zadośćuczynienia, Przewodniczący wyznacza członka lub członków Komisji do jego przeprowadzenia oraz określa czas jego trwania nie dłuższy niż trzy miesiące. Na zgodny wniosek stron lub z innych ważnych powodów termin na przeprowadzenie postępowania może zostać przedłużony.

2. Komisja wydaje postanowienie o zakończeniu postępowania o ustalenie zadośćuczynienia przed jego upływem, jeżeli choć jedna ze stron oświadczy, że nie wyraża zgody na udział w postępowaniu.

Art. 30. 1. Z przebiegu postępowania sporządza się protokół, w którym oznacza się miejsce i czas jego przeprowadzenia, a także imię, nazwisko (nazwę) i adresy stron, a ponadto wynik postępowania. Protokół podpisują wszyscy wyznaczeni członkowie Komisji prowadzący postępowanie.

2. Jeżeli strony zawarły ugodę, zamieszcza się ją w protokole albo załącza się do niego.

3. Strony podpisują ugodę.

Art. 31. Ugoda zawarta przed Komisją ma moc prawną ugody zawartej przed sądem.

Rozdział 7

Przepisy karne

Art. 31. Kto utrudnia lub udaremnia przeprowadzenie czynności w postępowaniu wyjaśniającym, podlega grzywnie do 50 000 zł, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 32. 1. W przypadku utrudniania lub udaremniania przez związek wyznaniowy lub organ osoby prawnej kościołów i związków wyznaniowych przeprowadzenia czynności w postępowaniu wyjaśniającym Komisja może, w drodze decyzji nałożyć karę pieniężną w wysokości od 10 000 zł do 1 000 000 zł.

2. Komisja ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, uwzględnia w szczególności okoliczności utrudniania lub udaremniania przeprowadzenia czynności a także skutki naruszenia przepisów dla postępowania wyjaśniającego.

3. Środki finansowe pochodzące z kar pieniężnych, o których mowa w art. 32 ust 1, stanowią dochód budżetu państwa i stanowią przychód Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 33. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 101 § 4 otrzymuje brzmienie: „§ 4. W przypadku:

- 1) występków przeciwko życiu i zdrowiu, popełnionych na szkodę małoletniego, zagrożonych karą, której górna granica przekracza 5 lat pozbawienia wolności,
- 2) przestępstw określonych w rozdziale XXV, popełnionych na szkodę małoletniego albo gdy treści pornograficzne obejmują udział małoletniego – przedawnienie karalności przestępstwa nie może nastąpić przed ukończeniem przez niego 50. roku życia.”,

2) w art. 240 § 1 otrzymuje brzmienie: „§ 1. Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. 118, art. 118a, art. 120-124, art. 127, art. 128, art. 130, art. 134, art. 140, art. 148, art. 156, art. 163, art. 166, art. 189, art. 197-200b, art. 202 § 2-4b, art. 204 § 3, art. 252 lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym,

nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”.

Rozdział 9

Przepisy końcowe

Art. 35. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Pedofilia w Kościele katolickim jest problemem, który został już szeroko rozpoznany; w kontekście polskim wystarczy wspomnieć raporty Fundacji „Nie lękajcie się” czy słynny film dokumentalny braci Sekielskich *Tylko nie mów nikomu*. Jednak pomimo społecznej świadomości tego zjawiska w polskim systemie prawa nadal brakuje koherentnego rozwiązania, które pozwoliłoby sprawiedliwie sądzić osoby oskarżone o czyny pedofilne, chronić ofiary, a także przeciwdziałać całemu zjawisku.

Wszystko to doprowadziło do rozpoczęcia prac nad obywatelską inicjatywą ustawodawczą, której celem jest powołanie Komisji Prawdy i Zadośćuczynienia, która w sposób jawny i przejrzysty wyjaśni i oceni naruszenia obowiązującego prawa w zakresie ochrony praw nieletnich. Autorom projektu ustawy przyświecało przekonanie, że skuteczne przeciwdziałanie pedofilii wśród osób duchownych może być przeprowadzone jedynie w warunkach kontroli społecznej nad postępowaniem w sprawach wykorzystywania seksualnego dzieci przez osoby duchowne, również tym prowadzonym przez instytucje kościelne. Wspomniany wyżej raport Fundacji „Nie lękajcie się” dowodzi, że potrzeba ta jest niezwykle istotna właśnie ze względu na brak odpowiednich regulacji prawnych, które zobowiązywałyby Kościół katolicki do współpracy w tym zakresie z organami państwowymi. Komisja Prawdy i Zadośćuczynienia to więc bez wątpienia organ potrzebny - to właśnie on pozwoliłby na sprawiedliwe osądzenie osób oskarżonych o czyny pedofilskie, a dzięki temu chroniłby ofiary i pomógł systemowo przeciwdziałać zjawisku pedofilii w Kościele katolickim.

Powoływana do życia przez projektowaną ustawę Komisja to organ niezależny od kościołów i związków wyznaniowych, ale też i organów administracji państwowej. W jej skład wchodziłyby osoby zaufania publicznego, spełniające warunki wskazane w projekcie ustawy.

Zamierzeniem Komisji jest dogłębne wyjaśnienie przypadków nadużyć seksualnych popełnianych przez osoby duchowne oraz sposobów reakcji na nie władz kościelnych, zakonnych oraz właściwych organów państwowych. W szczególności przedmiotem analizy będą przypadki ewentualnych zaniechań oraz zaniedbań władz kościelnych, organów ścigania i sądów w ściganiu oraz skutecznym karaniu sprawców tych nadużyć. Temu celowi służyć będzie wstępne rozpoznawanie, czy doszło do popełnienia czynu zabronionego w którymkolwiek z przedstawionych komisji zdarzeń, ocena czy reakcja na uzasadnione podejrzenie władz kościelnych i państwowych była prawidłowa, w szczególności czy dołożono należytej staranności dla wyjaśnienia wszystkich okoliczności takich czynów, a w razie ich potwierdzenia czy nastąpiła adekwatna reakcja prawnokarna i prawno-kanoniczna oraz pełne wynagrodzenie szkód materialnych oraz moralnych wszystkim osobom pokrzywdzonym.

Wychodzimy z założenia, że najbardziej skutecznym sposobem na przeciwdziałanie przemocy seksualnej stosowanej przez osoby duchowne w przyszłości jest nieuchronne i współmierne do wagi przestępstw ukaranie sprawców czynów o charakterze pedofilskim, będących osobami duchownymi oraz uznanie odpowiedzialności moralnej i materialnej kościołów, zakonów i związków wyznaniowych jako instytucji, za wieloletnie tolerowanie takich patologii. Dla realizacji w/w celów Komisji nadano uprawnienie do prowadzenia we własnym zakresie działań wyjaśniających oraz przyznano szereg praw procesowych mających na celu wsparcie osoby pokrzywdzonej na jej drodze do dochodzenia sprawiedliwości i kompensacji poniesionych szkód. Kluczową rolę przypisano ponadto Komisji w kwestii ustalania sposobu zadośćuczynienia przez instytucje kościelne ofiarom za wyrządzone im przez osoby duchowne krzywdy. Z tych względów powołanie Komisji Prawdy i Zadośćuczynienia leży w głęboko uzasadnionym interesie społecznym.

2. Projektowane rozwiązania

W **art. 3** powołuje się Komisję prawdy i zadośćuczynienia w sprawach związanych z zachowaniami o charakterze pedofilskim osób duchownych.

Ustawa proponuje zmiany w zakresie uregulowania dotyczącego przedawnienia roszczeń w sprawach związanych z naruszeniem wolności seksualnej i obyczajności. Po pierwsze, projekt ustawy przewiduje wprowadzenie zmiany w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, mającej na celu zmianę wieku osoby poszkodowanej i zakłada, że w przypadku występku przeciwko życiu i zdrowiu, popełnionych na szkodę małoletniego, zagrożonych karą, której górna granica przekracza 5 lat pozbawienia wolności, przestępstw określonych w rozdziale XXV, popełnionych na szkodę małoletniego albo gdy treści pornograficzne obejmują udział małoletniego. Przedawnienie karalności przestępstwa nie może nastąpić przed ukończeniem przez niego 50. roku życia.

Po drugie, projekt ustawy zakłada, że karze pozbawienia wolności do lat 3 podlegać będą osoby, które mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego, określonego również w art. 199. Seksualne nadużycie stosunku zależności lub krytycznego położenia, art. 200a. Elektroniczny kontakt z osobą małoletnią w celach pedofilskich, oraz art. 200b. Publiczne propagowanie treści o charakterze pedofilskim, nie zawiadomiły odpowiednich instytucji wymiaru sprawiedliwości.

3. Źródła finansowania

Działalność powoływanej projektowaną ustawą Komisji finansowana ma być z budżetu państwa. Szacowany roczny koszt działalności Komisji wyniósłby 7 mln zł rocznie.

4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej i braku obowiązku przedstawienia projektu instytucjom Unii Europejskiej

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest sprzeczny prawem Unii Europejskiej.

5. Brak obowiązku notyfikacji zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

6. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw

Zmiany proponowane w projekcie nie dotyczą przedsiębiorców. W związku z tym nie zachodzi zjawisko dyskryminacji określonej grupy przedsiębiorców.

7. Konsultacje społeczne

Proponowany projekt ustawy oparty jest na projekcie przedstawionym przez nieistniejącą już Fundację „Nie lękajcie się”. Projekt nie był poddany wcześniejszym konsultacjom społecznym.

8. Zgodność z Konstytucją RP.

W ocenie projektodawcy przedstawiony projekt ustawy jest zgodny z Konstytucją RP.

9. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Projekt nie przewiduje dodatkowych aktów wykonawczych.